

Datum
2025-05-27

Diarienummer
Utr 2025/10

Ert diarienummer
LI2025/00230

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet
li.remissvar@regeringskansliet.se

Ökat regionalt inflytande avseende flyglinjer med allmän trafikplikt.

Trafikverket har inom ramen för ett regeringsuppdrag utrett hur det regionala inflytandet kan ökas gällande flyglinjer med allmän trafikplikt och upphandling av flygtrafik. Trafikverkets förslag innebär att kommuners och regioners inflytande avseende den allmänna trafikplikten hanteras i två separata processer.

- Om en kommun eller region ser att behov av att utöka kraven i trafikplikten gällande exempelvis antal stolar eller turtäthet kan detta hanteras inom ramen för Trafikverkets ordinarie utredningsprocess.
- Om en kommun eller region har behov av att införa allmän trafikplikt på ytterligare flyglinjer ska detta hanteras löpande genom en ny process. Alltjämt är det Trafikverket som fattar beslut om eventuell trafikplikt även för dessa linjer. Kommuner och regioner ges däremot mandat att själva upphandla och ingå avtal om trafik under förutsättning att Trafikverket först beslutat om trafikplikt.

Enligt förslaget ska kompletteringarna av trafiken bara genomföras under förutsättning att de kommunala och regionala aktörerna tar fullt kostnadsansvar, och att det kompletterade utbudet inte bryter mot EU:s lufttrafikförordning eller annan relevant lagstiftning.

Övergripande kommentarer

Trafikanalys kan se flera fördelar med att det kommunala och regionala inflytandet stärks avseende flyglinjer med allmän trafikplikt. En fördel handlar om att det är svårt för en nationell statlig aktör att ha tillräckligt detaljerad lokal kännedom, vilket de lokala och regionala aktörerna besitter. En annan fördel är att förslagen öppnar upp även för regionala och internationella flyglinjer, vilket Trafikverket ansett ligger utanför deras nuvarande uppdrag.

Förslaget innebär att Trafikverket kommer att kunna säga nej till lokala och regionala initiativ om de olika förslagen inte passar in i helheten. På ett övergripande plan anser Trafikanalys att detta är en bra ordning. Vi har dock några synpunkter på de föreslagna

bedömningskriterierna gällande huruvida en viss flygtrafik är lämplig och konsekvensanalysen (se nedan).

Trafikanalys synpunkter på förslagen

Trafikverket har tagit fram ett antal kriterier för att bedöma huruvida flygtrafik enligt förslag från kommun eller region är lämplig. I en fördjupning till kriterierna lyfter Trafikverket fram att internationella linjer inte ska vara aktuella om det finns befintlig trafik från Sverige till den andra medlemsstatens flygplats. Det anges att flygmarknaden påverkas negativt genom att exempelvis förutsättningarna för Arlanda försämras. Vidare önskar Trafikverket att förutsättningarna för att knyta ihop resandet nationellt ska övervägas innan allmän trafikplikt på en internationell linje bör bli aktuell. Trafikanalys menar att detta synsätt präglar Trafikverkets upphandling av flyg idag, där samtliga flyglinjer leder till Arlanda. Vi menar att det ur ett tillgänglighetsperspektiv är viktigt att även förslag på flyglinjer från lokal och regional nivå som undviker Arlanda och därmed kan erbjuda kortare restider till ett slutmål i Sverige eller utomlands kan få genomslag. Den typen av flyglinjer blir sannolikt mer aktuella om elflyg blir en etablerad företeelse.

Konsekvensutredningen berör inte frågor om förbättrad tillgänglighet och regional utveckling för de kommuner och regioner som bekostar förbättrade flygmöjligheter. Visserligen finns det få vetenskapliga studier som studerat förhållandet mellan regional tillväxt och förbättrad tillgänglighet med flyg utifrån svenska förhållanden. De som finns brukar ändå peka på att det finns ett positivt samband mellan flygtillgänglighet och tillväxt inom vissa branscher. Frågan är i vilken utsträckning det sambandet gäller i en postpandemisk värld med ökad användning av möten på distans.

Trafikverket för dialog kring trafikplikt med kommuner på regelbunden basis. Den erfarenheten hade kunnat användas för att bedöma hur stort intresse det finns hos kommuner och regioner att utveckla flyget. Då många kommuner har en ansträngd ekonomi och det är dyrt att bekosta flyglinjer är intresset sannolikt begränsat. Dessutom kommer antalet resenärer på de nya linjerna sannolikt vara begränsat. Mot den bakgrunden är risken för att Arlanda ska försvagas som flygnav, vilket nämns i konsekvensutredningen, sannolikt begränsad.

Generaldirektör Mattias Viklund har beslutat i detta ärende efter föredragning av Backa Fredrik Brandt. I beredningen av ärendet har också avdelningschef Anna Ullström deltagit.

Mattias Viklund

Generaldirektör